

TRØNDERENERGI KRAFT AS
Postboks 9481 Torgarden
7496 TRONDHEIM

Vår dato: 08.02.2022

Vår ref.: 202115998-9

Deres ref.:

TrønderEnergi Kraft AS - Tillatelse til midlertidig fravik fra tilvant vannstand for magasinet tilhørende dam Nedre Møllefoss i Lundesokna, Melhus kommune

Vi viser til deres søknad av 13.10.2021, oppdatert 24.11.2021, om tillatelse til midlertidig nedtapping av Dam Nedre Møllefoss i Lundesokna.

Om søknaden

Lundesokna er ei sideelv til Gaulavassdraget. Gaulavassdraget ble vernet i 1986 gjennom Verneplan III for vassdrag, og vassdraget er et nasjonalt laksevassdrag.

Dam Nedre Møllefoss ble bygget som inntaksdam for Nedre Møllefoss kraftverk. Kraftverket ble satt i drift i 1912 og utfaset i forbindelse med bygging av Sokna kraftverk i 1963. Dammen har siden da ikke hatt noen funksjon. Normalsituasjonen er at alt tilsig fra restnedbørfeltet til Sokna kraftverk går i overløp over dammen.

Dam Nedre Møllefoss er til revurdering, og i den forbindelse skal TrønderEnergi Kraft AS (TEK) utføre to inspeksjoner. Den første inspeksjonen er av en kulp på nedstrøms side av dammen. Av sikkerhetshensyn er det nødvendig å tappe ned magasinet én meter. Den andre inspeksjonen er av dammens vannside, og hele magasinet må nedtappes.

Manøvreringen av dammens bunnluke er treg og må trolig utbedres. TEK ønsker å benytte muligheten når magasinet likevel må nedtappes, til å reparere denne.

TEK har utarbeidet følgende plan for nedtapping av dam Nedre Møllefoss.

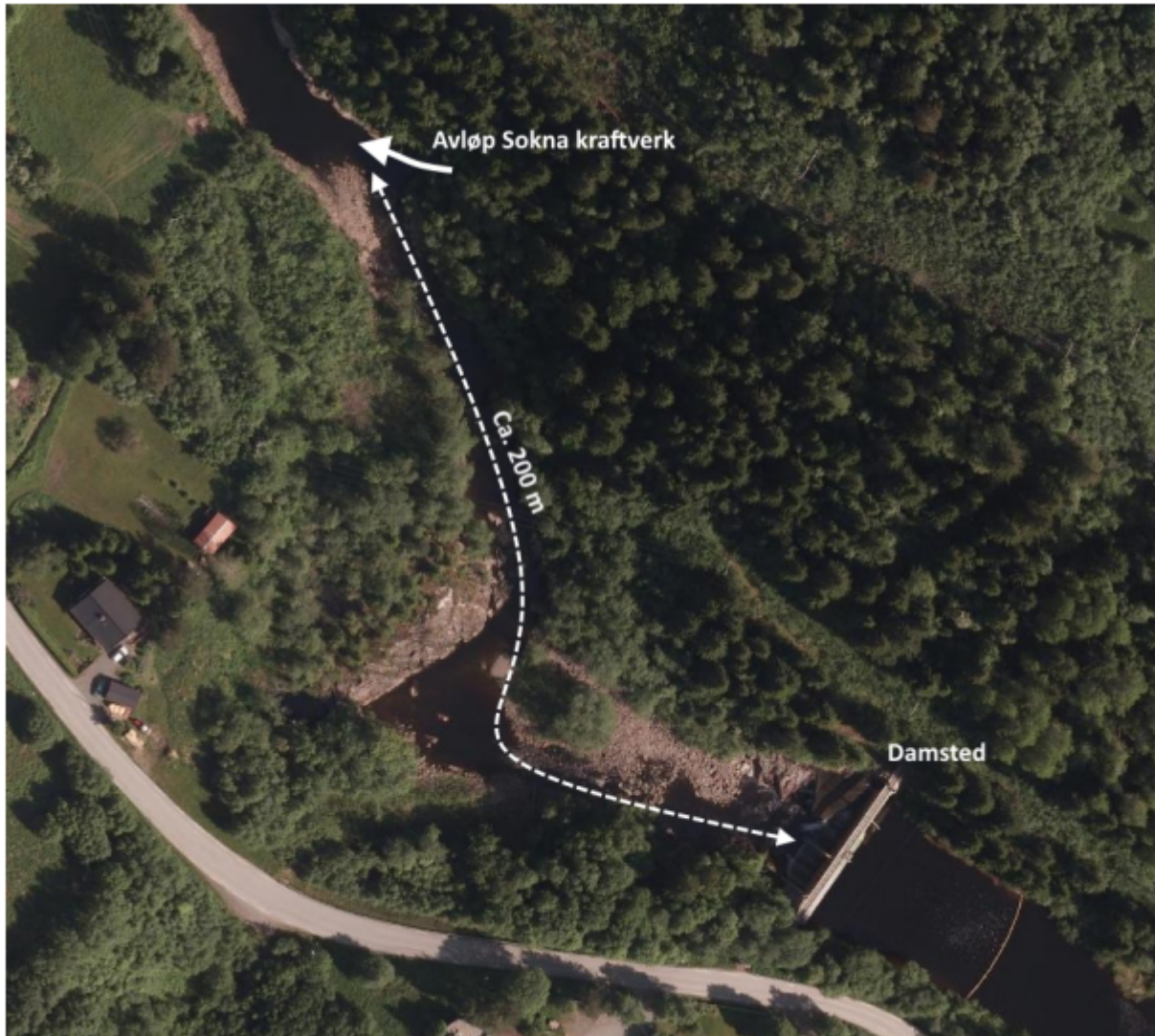

Trinn	Handling	Varighet	Dager fra oppstart
A	Åpning av bunnluke, senking av vannstand ca 1 m	Halv dag	Dag 1
B	Stenge bunnluke, tørrlegging av nedstrøms kulp (pumping), befaring av nedstrøms side (befaring 1)	Halv dag	Dag 1
C	Åpning av luke og tømning av magasin	1 – 2 dager	Dag 2
D	Eventuell spyling og tømning av slam og løsmasser på oppstrøms side som er til hinder for inspeksjon	Halv dag	Dag 3
E	Inspeksjon av oppstrøms damside. Inspeksjon av bunntappeluke, opptrekk og føringer	Halv dag	Dag 3
F	Tidsvindu for reparasjon av bunntappeluke/føring/opptrekk og utførelse av arbeidene	5 dager	Dag 3 – 10
G	Stenge bunnluke delvis og fylle magasin (tidsbruk avhengig av tilsig)	1 - 3 dager	Dag 11-13

TEK søker om midlertidig tillatelse til nedtapping av magasinet i henhold til tidsplanen over, med oppstart en gang i tidsrommet 1.4.2022-31.6.2022.

I søknaden beskriver TEK «ulempene og tiltak i nedstrøms vassdrag» slik:

«Ved tømning vil vannet fra magasinet ta med seg noe humusholdige bunnmasser. Dette er naturlige masser som over tid er fraktet med elva og avsatt på bunnen i magasinet. Omtrent 200 m nedstrøms dammen går avløpet fra Sokna kraftverk ut i Lundesokna. Se figur under.

Under tømning av magasinet ved Nedre Møllefoss vil TEK sørge for at Sokna kraftverk kjøres samtidig, slik at humusholdig vann får en uttynning med vann fra kraftverket. Planlagt tapping fra Nedre Møllefoss er overslagsberegnet til gjennomsnittlig 3,5 m³/s over 1-2 døgn. Normal driftsvannføring fra Sokna kraftverk er 15-18 m³/s. Dette gir dermed en god uttynning av eventuelt humusholdig vann fra dam Nedre Møllefoss i elvestrekningen nedover mot Lundamo og samløp med Gaula (omtrent 3 km nedstrøms).

Forrige nedtapping av magasinet ved Nedre Møllefoss ble gjennomført i 2014

Strekningen mellom dam og avløpstunnel vil ikke få denne uttynningseffekten, men denne strekningen er kort og elva har fall og stryk. Vi mener derfor at anadrom fisk i svært liten grad kan påvirkes av tiltaket. Trønderenergi vil daglig ta bilder av elva hver 100. meter nedstrøms dammen på fem punkter (500 meter) fra nedtapping starter til to dager etter at det er fullført. Dette vil vise hvordan fargen på elva utvikler seg ved nedtappingen. Bildene vil bli lagt med rapport til NVE.

TEK vil sørge for en forsiktig nedtapping av magasinet, og vil observere situasjonen under tømning. Tømning vil skje med redusert hastighet de siste 2 meterne ned mot bunnivå.

Dette for å hindre for stor og brå utvasking av bunnsedimenter samt hindre stranding av fisk. Fisk vil ha muligheter til å evakuere oppover i elvestrengen og leve i den elva som er igjen etter nedtapping. Vi er kjent at magasinet i dag nyttes til rekreasjonsfiske. Vi mener at det vil være liten risiko for stranding ved dette regimet. Etter nedtapping vil vi gå gjennom hele dammen og dokumentere eventuell stranding med bilder. Bildene vedlegges rapport til NVE.

Når det gjelder anadrom fisk nedstrøms Nedre Møllefoss vil tiltaket ha minimal effekt. Det er med dagens vannregime minimal gyting og oppvekst av anadrom fisk i denne delen av elva fordi elva i perioder ikke har minste vannføring. Partiklene som kommer inn i vannstrømmen fra bunnfall i dammen, er naturlige og fisk har stor toleranse for denne typen partikler. Påvirkning av Gaula anser vi også for minimal fordi elvestrekningen til utløp i Gaula er 3 kilometer.

TEK vil også sørge for varsling med annonse i lokalavis og med spesifikk informasjon pr. post til berørte beboere i umiddelbar nærhet til magasinet når tidspunkt for nedtapping er bestemt.

Etter endt tømning vil dammens bunntappeluke stå åpen, og elvestrekningen nedstrøms dam vil dermed ha et naturlig tilsig som er likt dagens situasjon (dam Nedre Møllefoss er i dag uregulert og leder alt tilsig som overløp).

TEK vurderer det derfor slik at anadrom fisk i liten eller ingen grad vil bli påvirket av tiltaket.

Konsekvenser for allmenne interesser, herunder fisk, natur og friluftsliv vil med foreslåtte tiltak være minimale. Det er sannsynlig at humusinnholdet vil gi synlig brun vannføring i elva over et kortere tidsrom. Vår vurdering tilsier at dette begrenser seg til en visuell ulempe, spesielt konsentrert i strekket mellom damsted og avløptunnelens utløp (ref. figur over).

- For å minimere ulempene i nedstrøms vassdrag ved oppfylling av magasinet, vil TEK sørge for følgende; -*
- Sørge for at bunnluka bare delvis stenges, slik at det hele tiden opprettholdes noe vannføring gjennom bunntappeløpet.*
- Holde oppfylling under oppsikt, med minst ett besøk hver dag i oppfyllingsperioden. - Sørge for at det går til overløp over dammen før bunnluka stenges helt.*

Tidsbruk for oppfylling vil avhenge av tilsiget. Bunntappeluka har liten kapasitet i forhold til normalt tilsig, så trolig kan oppfylling gjennomføres rimelig hurtig, selv om bunntappeluka ikke settes helt.»

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Melhus kommune uttaler i brev av 24.1.2022:

Melhus kommune har mottatt fra NVE et høringsbrev som gjelder en søknad fra TrønderEnergi Kraft (TEK) om midlertidig tillatelse til nedtapping - dam Nedre Møllefoss i Lundesokna våren 2022. Hensikten er å gjennomføre lovpålagt tilstandskontroll av dammen oppstrøms og nedstrøms, samt reparere bunnluken hvor vannet tømmes ut. Dammen er ikke i drift i forbindelse med kraftverkene til TEK.

Melhus kommune sin vurdering er at vi støtter en tillatelse med tanke på tryggheten som ligger i jevnlig kontroll og vedlikehold. Derfor blir den videre vurderingen og kommentarer kun relatert til faktisk planlagt gjennomføring

Konsekvensene for vannmiljø er godt generelt beskrevet med hensyn til vannføring og økt sedimenttransport. Ut fra beskrivelsen ser det ut til at vannføringen ikke vil utgjøre noe stort problem siden arbeidet skal gjøres ved lite tilsig gjennom en luke med lav kapasitet. Det skal gjennomføres tilsyn daglig.

Nedtapping av et vann kan under uheldige omstendigheter destabilisere skråningene rundt en dam. Ut fra NGU sitt løsmassekart er det ikke kvikkleire rundt dammen, det er hovedsakelig fjell med tynt løsmassedekke i nord og det er antropogene masser langs dammen i sør. Løsmassekartet angir dermed ingenting som i utgangspunktet skal tilsi skredfare.

Når det gjelder naturmangfold er det i området tidligere observert ulike ender i dammen. Vannet er også et godt fiskevann. Kommunen er ikke kjent med at det er fremmedarter i området. Vi minner likevel om at det er Trønder Energi sitt ansvar å unngå en eventuell spredning nedstrøms. Tidsperioden fremstår som positiv. Midt på sommeren er muligens bedre enn sen vår. Et generelt innspill som TEK kan vurdere på et senere tidspunkt er hvilken funksjon dammen faktisk har og om fjerning av dammen er mulig opp mot for eksempel funksjonen den har som flomdemper.

Melhus kommune ber om at:

- det ved behov gjøres en vurdering av eventuelt skredfare*
- kommunen får kopi av NVE sitt vedtak og får kopi av TEK sin rapport etter tiltaket*
- kommunen varsles på forhånd av TEK når tidsrom for nedtapping og kontroll er bestemt*

NVEs vurdering

Dam Nedre møllefoss er i henhold til damsikkerhetsforskriften satt i konsekvensklasse 3. Dammen er satt i denne konsekvensklassen fordi ved et eventuelt dambrudd vil dambruddsbølga berøre mellom 20 og 130 boenheter. I tillegg vil E6 og Dovrebanen med stor sannsynlighet bli berørt. For slike dammer revurderes tilstanden med jevne mellomrom.

NVE kan gi tillatelse til fravik fra tilvant regulering etter vannressursloven § 8.. Midlertidig nedtapping for daminspeksjon for en dam i konsekvensklasse 3 er et tiltak med stor samfunnsnytte i form av sikkerhet.

Gaulavassdraget ble vernet i Verneplan III i 1986. I St.prp. nr. 89 (1984 - 1985) er det lagt vekt på vassdragets biologiske og geologiske mangfold, samt landskap, friluftsliv og kulturminner. Vernet omfatter hele nedbørfeltet til Gaula, herunder også sidevassdrag som Lundesokna selv om elva er utbygd til vannkraft.

Gaulavassdraget er også et nasjonalt laksevassdrag. Beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag skal sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til nevneverdig skade for laksen. Ifølge St.prp. nr. 32 (2006-2007) «Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder» er det den konkrete virkningen av et tiltak som vil avgjøre hvordan den enkelte sak skal behandles. Det står også bl.a. at i enkelte situasjoner kan det være nødvendig å iverksette tiltak i et nasjonalt laksevassdrag for å hindre skade på liv, viktig infrastruktur og eiendom av særlig betydning.

Det slippes ikke minstevannføring innenfor berørt anadrom strekning i Lundesokna, og elvestrekningen er i perioder tørrlagt. Tiltakshaver skriver i søknaden at vannføringsendringer skal skje med myke overganger, og ved nedtapping skal Lundesokna kraftverk være i drift, slik at konsentrasjonen av suspendert humusholdig materiale i vannmassene blir fortynnet før de når nedre del av Lundesokna og Gaula. Ved oppfylling skal bunnluka stå delvis åpen inntil det er overløp over dam Nedre Møllefoss.

NVE vektlegger at midlertidig nedtapping er nødvendig av hensyn til sikkerhet, og er av begrenset omfang. Berørt elvestrekning er i en del av Lundesokna, som på grunn av kraftutbygging før vassdraget ble vernet, ikke er særskilt fremhevet i vernegrunnlaget for Gaulavassdraget. Forutsatt at vannføringsendringer skjer med myke overganger og at Lundesokna kraftverk er i drift under nedtapping, vurderer NVE at tiltaket ikke er i strid med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag. Videre mener NVE at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Melhus kommune uttaler bl.a. at de støtter en tillatelse ut fra at de anser nedtappingen som nødvendig med tanke på trykgheten, som ligger i jevnlig kontroll og vedlikehold. Kommunen ber om at det ved behov gjøres en vurdering av eventuell skredfare, at kommunen både får kopi av NVEs vedtak og kopi av TEK sin rapport etter tiltaket. I tillegg ber de om at de på forhånd varsles av TEK når tidsrom for nedtapping og kontroll er bestemt.

Dam Nedre Møllefoss med tilhørende magasin er ifølge NVE Atlas innenfor et område der det er «mulighet for sammenhengende forekomster av marin leire». Det er ikke påvist kvikkleiresoner innenfor tiltaksområdet. På generelt grunnlag kan det ikke utelukkes at nedtapping av magasin kan medføre utrasing i skrån timer langs strandsonen. Etter det NVE kjenner til har ikke dette vært noe utfordring for dette magasinet ved tidligere nedtappinger, men vi tar forbehold om at TEK har vurdert dette i forbindelse med tiltaket.

NVE er enig i at kommunen på forhånd bør få varsel av TEK når tidsrom for nedtapping er bestemt. Vi ser ikke noe behov for å pålegge TEK å sende inn rapport om nedtappingen etter at tiltaket er avsluttet. Det er imidlertid aktuelt å pålegge selskapet protokoll over

vannstanden i magasinet i det tidsrommet nedtappingen medfører at det ikke er overløp over dammen.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at TrønderEnergi Kraft AS kan tappe ned magasinet til hørende dam Nedre Møllefoss i inntil 13 dager med oppstart en gang i tidsrommet 1.4.2022-31.6.2022. Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før nedtappingen starter.
- Melhus kommune skal på forhånd varsles av TrønderEnergi Kraft AS når tidsrom for nedtapping og kontroll er bestemt.
- Ved tapping av magasinet skal Sokna kraftverk være i drift
- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet nedtappingen medfører at det ikke er overløp over dammen.
- Perioden med vannstand under LRV må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Ved oppfylling av magasinet skal bunntappeluka stå delvis åpen inntil det er overløp over dammen
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at TrønderEnergi Kraft AS har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

TRØNDERENERGI KRAFT AS

Kopimottakerliste:

Melhus kommune

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: <ul style="list-style-type: none"> • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.

